

FJALIM I SEKRETARIT TË PËRGJITHSHËM TË ORGANIZATËS BOTËRORE TË DOGANAVE ME RASTIN E 26 JANARIT – DITËS NDËRKOMBËTARE TË DOGANAVE

Kam kënaqësinë t'ju informoj se Dita ndërkombëtare e doganave më 26 janar 2022 do t'i kushtohet përpjekjeve të administratave doganore për të përshpejtuar transformimin e tyre digjital duke përqafuar një kulturë të dhënash të bazuar në një ekosistem të vërtetë të të dhënave të drejtuar nga njohuritë duke përdorur shkencën dhe teknologjinë nën slloganin: **"Rritja e transformimit digjital doganor duke adoptuar një kulturë të dhënash dhe duke ndërtuar një ekosistem të të dhënave"**. Pandemia e shkaktuar nga KOVID-19 nuk ka përfunduar ende, duke parë nga e ardhmja, Dogana duhet të adresojë sfidat me burime njerëzore dhe të përfitojë nga bollëku i të dhënave të disponueshme dhe shpesh të pashfrytëzuara. Pavarësisht trendit global në menaxhimin e të dhënave, Dogana përballet me pengesa të ndryshme, duke përfshirë çështje teknike, etike dhe ligjore, në zbatimin e politikave për përdorimin më të hapur të të dhënave të tyre. Dogana mund t'i japë një shtysë të re transformimit të saj digjital në mënyrat e mëposhtme:

- **Ndërtimi i një ekosistemi të të dhënave doganore bazuar në besim**

Dogana është pjesë e ekosistemit ekzistues të të dhënave (përcaktuar si grup i infrastrukturës, analitikës dhe aplikacioneve të përdorura për regjistrimin dhe analizimin e të dhënave) aktorët e së cilës janë qytetarët, agjencitë qeveritare dhe kompanitë lokale dhe transnacionale, ndër të tjera, dhe të gjitha këto prodhojnë ose mbledhin një sasi të madhe të dhënash. Falë zhvillimit të teknologjisë digjitale, Dogana mund të përdorë të dhëna nga agjenci të tjera qeveritare, baza të të dhënave të disponueshme në treg dhe platforma informacioni me burim të hapur, të tilla si të dhëna publike të digjitalizuara globale dhe burime lajmesh shumëgjuhëshe. Të dhënat e doganës janë në thelb të lidhura me mënyrën se si funksionon Dogana; Të dhënat përdoren për të ndërtuar strategji, për të përmirësuar cilësinë e anti-mashtrimit dhe mbledhjen e të ardhurave, për të optimizuar shpërndarjen e burimeve në terren dhe për të matur performancën e njërive organizative doganore. Shkalla në të cilën të dhënat mund të përdoren në mënyrë efektive varet nga një sërë faktorësh që lidhen me etikën e të dhënave, duke përfshirë privatësinë, sekretet tregtare ose çështjet ligjore që lidhen me përdorimin e të dhënave nga administratat doganore dhe tatimore, si dhe nga rëndësia që i kushtohet inovacionit të administratës publike. Për të ndërtuar ose konsoliduar ekosistemet ekzistuese të të dhënave, mund të merren parasysh aktivitetet e mëposhtme:

- Krijimi i menaxhimit formal të të dhënave për të siguruar rëndësinë, saktësinë dhe afatin kohor të të dhënave;
- Përdorimi i standardeve të OBSH-së dhe institucioneve të tjera në lidhje me formatin e të dhënave dhe shkëmbimin e të dhënave;
- Sigurimi i menaxhimit të duhur të të dhënave për të siguruar që njerëzit e vërtetë të kenë akses në të dhënat reale dhe se rregullat për mbrojtjen e të dhënave janë në përputhje me; dhe
- Adoptimi i qasjeve progresive, si analiza e të dhënave, për mbledhjen e të dhënave dhe përdorimin e suksesshëm në vendimmarrje.

- **Pranimi i kulturës së të dhënave duke kapërcyer hendekun në burimet njerëzore**

Pengesat më të mëdha për krijimin e një organizate që i jep përparësi vendimmarrjes së bazuar në të dhëna nuk janë teknike, por kulturore. Një kulturë e drejtuar nga të dhënat është ajo në të cilën çdo anëtar i organizatës, përveç njohurive të nevojshme për të përdorur menaxhimin e të dhënave të biznesit, ka akses në analizat e të dhënave. Për të ndihmuar në krijimin dhe ruajtjen e një kulture të drejtuar nga të dhënat, ekspertët theksojnë nevojën që menaxhmenti të presë që vendimet duhet të bazohen në të dhëna. Kultura e të dhënave i fuqizon njerëzit të marrin vendime, të bëjnë pyetje, të japin ide dhe të mbështeten në njohuri konkrete, jo vetëm në intuitë apo instinkt. Për të ushqyer kulturën e të dhënave, administratat duhet të përmirësojnë shkrim-leximin e stafit të tyre të të dhënave - me fjalë të tjera, aftësinë e tyre për të interpretuar dhe analizuar saktë të dhënat. Një dekadë më parë, Harvard Business Review parashikoi se organizatat do të kishin nevojë për njerëz me aftësitë e duhura për të kuptuar të dhënat dhe për të përdorur teknologjitë përkatëse.

Në vitin 2022, me përdorimin në rritje të algoritmeve dhe mjeteve për shkencën e të dhënave, ky parashikim u realizua, gjë që çoi në një nevojë të dëshpëruar për nëpunës shtetëror që kanë njohuri empirike dhe intuitive të të dhënave. Administratat doganore duhet të integrojnë shkencën e të dhënave në trajnimin/programin e tyre për punonjësit e rinj dhe të marrin pjesë në zhvillimin e kurseve të mësimin në distancë për të familjarizuar doganierët me mbledhjen dhe analizën e të dhënave në mënyrë që të krijohet një kulturë e të dhënave. Përveç trajnimit, administratat duhet të zhvillojnë strategji efektive për të mbajtur punonjës të talentuar duke ofruar infrastrukturë më të mirë dhe sfida komplekse teknike. Punonjësit gjithashtu duhet të kuptojnë tablonë më të gjerë, gjegjësisht ndikimin e Doganës në mbrojtjen efektive të shoqërisë, lehtësimin e tregtisë dhe mbledhjen e drejtë të të hyrave.

- **Nxitja e kulturës së bashkëpunimit ndërmjet administratave doganore**

Administratat doganore ftohen të konsiderojnë përdorimin e të dhënave në marrëdhëniet e tyre me pjesëmarrësit e tjerë në zinxhirin e furnizimit, si dhe vënien në dispozicion të publikut dhe komunitetit akademik si një mjet për përmirësimin e transparencës, stimulimin e prodhimit të njohurive dhe mundësimin e dialogut me shoqërinë civile. Ndarja e analizës së të dhënave me agjencitë e tjera qeveritare rrit rolin dhe dukshmërinë e Doganës në politikëbërjen dhe në marrjen e burimeve të nevojshme, duke përfshirë financimin e donatorëve. Zbulimi i të dhënave dhe informacionit doganor për shoqërinë është pjesë e përgjigjes së qeverive ndaj kërkesës së përgjithshme për qeverisje të hapur. Organizatat ndërkombëtare si Banka Botërore (BB), Fondi Monetar Ndërkombëtar (FMN), Organizata për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik (OECD), agjenci të Kombeve të Bashkuara si Zyra e Kombeve të Bashkuara për Drogën dhe Krimin (UNODC) ose Qendra për Tregtinë Ndërkombëtare (ITC) po kërkon të dhëna doganore për të organizuar shpërndarjen e burimeve dhe për të ndihmuar në vlerësimin e ndikimit të projekteve të modernizimit. Një tjetër nxitje vjen nga kompanitë e sektorit privat që janë të specializuara në aplikimet e të dhënave dhe janë të etur për të promovuar përdorimin e të dhënave dhe mjeteve të tyre në administratën publike.

Me ndihmën e administratave doganore, Sekretariati i OBD-së tashmë ka vendosur tema lidhur me të dhënat në agjendat e disa komiteteve dhe grupeve të punës, ka organizuar seminare ndërgjegjësuese, ka zhvilluar module të mësimin elektronik, ka zhvilluar një Kuadër të kapacitetit të analizës së të dhënave, e cila është miratuar nga OBD. Këshilli në dhjetor 2020, botoi botime

praktike dhe artikuj të botuar në WCO News. Përveç kësaj, është formuar një komunitet ekspertësh i quajtur BACUDA (një grup analistësh të të dhënave doganore), duke bashkuar ekspertët doganor dhe shkencëtarët e të dhënave për të zhvilluar metodologji të analizës së të dhënave. Sekretariati do të vazhdojë të eksplorojë mënyra për të mbledhur dhe shkëmbyer të dhëna për administratat doganore në mënyrë që të përmirësojë ngritjen e kapaciteteve dhe do të vazhdojë të bëjë vlerësime të bazuara në të dhëna dhe të punojë me ekspertë ndërkombëtarë për t'iu përgjigjur kërkesave për ndihmë.

Dëshiroj t'ju falënderoj paraprakisht për mbështetjen dhe përpjekjet tuaja për ta bërë këtë Ditë ndërkombëtare të doganave të suksesshme dhe për të siguruar që tema për vitin 2022 të promovohet gjatë gjithë vitit.

Me respekt,

Kunio Mikuria, Sekretar i përgjithshëm i OBD-së